

A pedagógus és a tanuló viszonya az iskolák működési rendszabályzata tükrében

Bármelyik pedagógussal beszélünk, mindenik azt állítja, hogy szerinte nagyon fontos a pedagógus és a tanuló közötti viszony. De rögtön hozzáteszi, hogy a szülőkkel és a többi pedagógussal is jó viszonyban szeretne lenni. Ennél korrektebb hozzáállás részükről nem is szükséges. A kérdés csak az: Hogyan sikerül a jó, normális viszonyt kialakítani.

Szerintem ennek a kialakításához a legfontosabb a kommunikáció. Ha tudunk egymással kommunikálni, a sikertől már nem állunk messze. A kommunikáció két embert feltételez, akik egymásra figyelve, megbeszélnek, megoldanak egy problémát, egy fájó kérdést. De azért is kommunikálhatnak, hogy egymást informálják, hogy egymástól tanácsot kérjenk, hogy egymást segítsék egy kérdés megoldásában.

Az osztályban nem csak egy kommunikációs társunk van, hanem 20 vagy 30. Mit csináljunk ilyenkor? Hogyan kommunikálhatunk ennyi gyerekekkel egyszerre?

A válasz egyszerű: Mind a 30-cal úgy beszélünk, mint eggyel. Azaz ugyanazt a mércét, ugyanazt az üzenetet küldöm az egész osztálynak, mintha csak egynek küldeném. Ezzel megoldom a diszkriminációt is, olyan értelemben, hogy mindenki egyformán fontos, legyen az lány vagy fiú, magyar vagy roma, gazdag vagy szegény stb. A partnerünk, tehát az egész osztály, érezni fogja, hogy mindenki fontos, mindenkit egyforma mércével mérünk, hogy mindenki számít.

A tapasztalatom azt mutatja, hogy a normális viszony kialakításához elsősorban a tanár megfelelő magatartása szükséges. Tanítottam már

barátaim és ismerőseim vagy kollégáim gyerekét is, de nem éreztem sem velük, sem a többi tanulóval, hogy ők számomra fontosabbak a többiekénél. A jegyadásban sem vettem ilyen tényezőket figyelembe, ami talán a gyerekek szemében a legfontosabb, mert éppen a jegyadás tükrözi a legjobban az objektívitásunkat ill. a korrektségünket. Amikor ezeket állítom, nem mondom azt, hogy ez nem esik/esett nehezemre. Mert a tanár is ember, tehát ő is érez rokonszenvet vagy ellenszenvet valakivel szemben, de az erőssége ez esetben abban áll, hogy az elveit tiszteletben tartva, félretéve minden más tényezőt, a gyerekeket egyformán kezelje.

A tanár magatartása sokszor gesztusokban vagy apró jelekben is érzékelhető, merthogy a testbeszéd is a kommunikációhoz tartozik. A gyerekek le tudják olvasni a pedagógus arcáról, hogy az, amit mondott vagy tett, tetszik-e neki, vagy sem, hogy gondterhelt-e, vagy sem, hogy elégedett-e, vagy sem, hogy nyugodt-e vagy sem stb.

Abban a pillanatban, amikor a pedagógus valamilyen formában megkülönbözteti a gyerekeket, máris ellenszenvet, utálatot, igazságtalanságérzetet kelt a tanulóknál.

A kommunikáció a konfliktusok megelőzésében és megoldásában fontos szerepet játszik. Ha mindenki tisztában van a játékszabályokkal, nem érhet senkit meglepetés, azaz ha a szülő és a tanuló is tudja, hogy az osztályban okozott károkat az fizeti ki, aki okozta, akkor világos, hogy ki vagy kik fizetik ki a betörött ablakot, az eltörött kapcsolót stb. Persze meg kell vizsgálni esetenként a kár fajtáját, mert ha valakinek a kezében maradt a kilincs, nem biztos, hogy ő rontotta el, ez lehet egy hosszú kopási folyamatnak az utolsó foka, tehát ilyenkor vagy az egész osztály vagy az iskola fogja az új kilincset kifizetni. Ha csak azzal fizettetnénk ki,

akinek a kezében maradt, súlyosan tevédnénk, mert a kilincs nem romlik el egy egyetlen nyitásra.

Említettem az előbb, hogy a pedagógusnak úgy kell kommunikálnia az egész osztállyal, mintha az csak egy tagból állna. Az igaz is addig, ameddig a közös dolgok tartanak, ameddig az osztály egy kompakt csoportnak számít. De mi, akik emberekkel dolgozunk, tudjuk, hogy ahány gyerek, annyi egyéniség, annyi eset. Tehát, amikor az osztály tagjairól beszélünk, akkor már mindenkit differenciáltan kezelünk. Nagyon fontosak az egyéni beszélgetések, amelyek a mi rendszerünkben sajnos nem nagyon gyakoriak. Ezen a téren még sok a tennivaló. A törvény előírja a szülők azon kötelességét, hogy havonta egyszer fel kell vennie a kapcsolatot a tanítóval/osztályfőnökkel, de a gyakorlatban ez nem így van: a szülő legfennebb a szülői értekezletre jön el, tehát nem biztosított minden esetben az állandó kapcsolattartás. (A 4925/2007 miniszteri rendelet 45. számú cikkelye tartalmazza az ímént kijelentett mondatot: Părinții/tutorii legali au obligația ca, cel puțin o dată pe lună, să ia legătura cu învățătorul/dirigintele pentru a cunoaște evoluția copilului lor.) Lehet, hogy a szülők nem is ismerik ezen kötelezettségüket, ezért az a feladatunk, hogy ismertessük a törvény ezen cikkelyét és főleg próbáljuk alkalmazni, mert egy szorosabb kapcsolat a szülő és az iskola között jótékony hatású lehet, a gyerekekre nézve.

A gyerekeket meg kell erősítenünk abban, amit jól csinálnak, hogy azokat tovább fejlessze. Kiderült, hogy a leggyengébb osztályban is vannak gyerekek, akik valamiben jók, ha nem is feltétlenül elméleti tantárgyakból. Van olyan, aki jól főz, aki meg tud javítani egy széket, aki a kisebb testvéreire jól vigyáz stb. Ha pedagógusként fel tudjuk mérni, mire képesek tanítványaink, tudunk a pályaválasztásban is segíteni. Érdemes valakit olyan pályára irányítani, amit szeret, mert a kiválasztott

szakmában sikereket érhet el. Fontos, hogy a tanulót ne csak az osztályfőnök vagy 1-2 tanár irányítsa, álljon szóba vele és szüleivel, hanem az összes ott tanító pedagógus (consiliul clasei).

Tapasztaltuk, hogy az osztálytanács nemigen teszi kötelezettségét, mert sok esetben egy tanuló magaviseletét az egész tanári karral tárgyalják meg, nem csak az osztályban tan

Amit még néhány osztályfőnöknek/tanítónak pótolnia kell, az az amit a már említett rendszabályzat a 42. cikkelyben előír: A hiányzásokról a szülőket hetente kell tájékoztatni: Dirigintele/Învățătorul urmărește frecvența elevilor, cercetează cauzele absențelor unor elevi și informează familia elevului, săptămâna. Ha ezen feladatunkat komolyan vegezzük, nagyon sok további hiányzást, kizárást, magaviseletjegy levonását előzzük meg. Nem egyszer tapasztalunk tanfelügyelőségi szinten ilyen mulasztást az osztályfőnökök részéről, ami csak bonyolítja a pedagógus és tanuló közötti viszonyt. Érthető, hogy a szülő sem végzi ilyenkor kötelességét, de rá már nem vagyunk olyan hatással, mint gyermekére. A tanuló érdekében kell cselekednünk, az ő személyiségét kell alakítunk, tehát első sorban a törvény adta lehetőségeket kell felhasználnunk arra, hogy javítsunk a helyzetén. Ne hagyjuk, hogy egy tanuló sem kallódjon el! Igaz, hogy néha egy-egy tanuló helyzete megoldása több energiát vesz igénybe, mint a többi 29-é, de feltétlenül szükség van ezen lépések betartására.

A 4925/2005 miniszteri rendeletet minden fiatal pedagógusnak kell ismernie, mert ellenkező esetben szarvashibákat követhetnek el. Konkrét példát mutatok be arról, hogyan lehet elrontani egy megyei statisztikát amiatt, hogy az osztályfőnökök ill. tanítók nem ismerik az előbb említett rendszabályzatot:

Az említett törvény kiemeli a 123. cikkelyben, hogy az elemi osztályokba járó tanulókat nem lehet kizárni (Eliminarea nu se aplică elevilor din clasele I- a IV-a.), mégis megjelenik a mi kimutatásunkban 11 olyan tanuló, akit ideiglenesen kizártak. A másik észlelt hiba az alsó tagozatra járó tanulók esetében van, amely szerint 7 tanulót zártak ki teljesen az iskolából. A 125. cikkely világosan előírja, hogy a teljes kizárás a kötelező oktatásban tilos. (Exmatricularea se aplică elevilor din sistemul de învățământ liceal, postliceal și profesional, cu excepția elevilor din învățământul obligatoriu.) A következő hiba a magaviseleti jegy levonásánál van, hisz akit ideiglenesen vagy véglegesen kizártak, annak levonják a magaviseleti jegyét is 6-os alá. Ezek szerint, ha 99 tanulót zártak ki teljesen az iskolából, legalább annyinak le kellett volna vonni a magaviseletét is, de ez a szám a mi kimutatásunkban kisebb, 60. A 127., 128. és a 129. cikkelyek tartalmazzák ezt az előírást. (Sanțiunea este însoțită de scăderea notei la purtare sub 6.) Nem teljes a III. pont sem, hisz az iskolai pszichológusoktól tudjuk, hogy sajnos gyakoribbak az erőszakos esetek, mint amit a tanfelügyelőségnek jelentenek. Az iskolák még tabúként kezelik a verekedéseket, pedig tudjuk, nem szégyen ezeket jelenteni, mert jobb kezelni az agresszív gyerekeket, mint az eseteket eltussolni, ami –természetesen- nem oldja meg a problémákat, hanem csak a szőnyeg alá seperi, és minden nem kezelt eset a jövőre nézve, inkább csak fokozza a problémákat. Az pszichológusaink már nagyon sokszor sikeresen dolgoztak az agresszív gyerekekkel, tehát szolgálataikat igénybe kell vennünk továbbra is. Még szomorúbb, amikor pedagógus üti meg a gyerekeket, mondván utólag, hogy csak megpofozta. A tanulóhoz nem szabad hozzányulni, nem szabad megverni, nem szabad megpofozni. A verés nem nevelési módszer, az csak dühlevezetés. A szó többet ér, mint a verés, szóval

mindent el lehet érni, csak a tanulókat meg kell tanítani kommunikálni. Azt is meg kell engednünk nekik, hogy civilizált hangnemben elmondják, mi ellen van kifogásuk. A kifogásaik általában a felnőtt számára csak apróságoknak tűnnek, azaz könnyen megoldhatóak, mint például ki, hol ül, vagy túl gyorsan diktál a tanár, stb. Ha törvénytelenes vagy etikátlan dolgokat kérnének, ezeket nem kell jóvá hagyni, de kötelezően el kell magyarázni az okot és a következményeket is. Szükséges ezeket a szülőkkel is megtárgyalni, hogy azonos álláspontra helyezkedjenek a felvetett kérdésekkel kapcsolatosan.